

Obr. 7. Starovice (ok. Břeclav).
Základy domu, patrně lengyelská
kultura. Autor D. Vitulová.

Fig. 7. Starovice (Břeclav District).
Foundations of the house, probably
Lengyel culture. Author D. Vitulová.

Do těchto sedimentárních vrstev byly zahlobeny mladší objekty datovatelné především do období mladší fáze lengyelské kultury z přelomu neolitu a eneolitu. Dále mladší fáze věteřovské kultury, kultury středodunajských popelnicových polí a ve-latické kultury (viz Starovice, oddíl Doba bronzová).

Převážná část situací pochází z období lengyelské kultury. Nejvíce máme kůlových jam, které vytvářely několik spojitelných struktur, domů. Bohužel vzhledem k rozměrům skrytých komunikací se nepodařilo odkrýt celý půdorys, vždy pouze části (obr. 7). Celkem se ve skryté ploše nacházelo 4–5 struktur (šířka minimálně 10 m a délka minimálně 15 m). Rozestupy kůlových jam coby opěrných sloupů zdíva jsou proměnlivé od 0,5 m do 1 m. Některé jámy zřejmě nepřesáhly bázi ornice, a tudíž nebyly v podloží zachyceny. To se projevuje i v hloubce dochovaných objektů, které většinou nepřesahují 20 cm. Struktury jsou zpravidla jednořadové a na vnější straně nenacházíme podélné exploatační jámy, typické hliníky.

Dále byly zkoumány běžné sídlištní jámy lengyelské kultury, často obsahující bohatý inventář (kostěná šídla, velké části nádob, naběračky a také část antropomorfní plastiky – „venuše“, ale i části zoomorfních plastik). Patrně jde převážně o výrobní objekty vzhledem k jejich tvaru a bohatému inventáři. Západním směrem v mírném svahu těchto koncentrací nápadně přibývá, zatímco při východním okraji zcela chybí.

Záchranným výzkumem v roce 2019 se podařilo zdokumentovat část pravěkého sídliště v tomto prostoru zatím unikátního. Vzhledem ke geomorfologii terénu navíc jde o výšinný areál, v jehož pokračování (ve směru na západ) je možné očekávat např. struktury charakteru valu, příkopu či jiných druhů ohrazení.

Literatura

Neuveдено.

Summary

Starovice (Břeclav District). The settlement of Lengyel culture was excavated during the archaeological rescue excavation.

Richard Bíško, Petr Kos

Střelice (k. ú. Střelice u Brna, okr. Brno-venkov) „Čtvrťky“.

Kultura s moravskou malovanou keramikou. Sídliště.
Záchranný výzkum.

Lokalizace: poloha stavby na ZM ČR 1 : 10 000, list 24-34-08, v ploše mezi koordináty 213/259, 226/261, 224/252, 227/251 mm od Z/J s. č.

Výzkum při příležitosti výstavby bytového domu probíhal na přelomu měsíce června a července ve Střelicích. Lokalita se nachází na nevýrazném hřebetu skloněném k západu při jižním okraji obce, v dosud nezastavěném prostoru nad ulicí Komenského, mezi místní základní školou a ulicí Trpín. Při výzkumu bylo prozkoumáno cca 40 zahlobených objektů, které byly rozptýleny prakticky po celé ploše stavby, nejvíce se jich ovšem koncentrovalo na hřebetu v jižní polovině staveniště. Převažují mělce zahlobené jámy s nevelkým množstvím materiálu, jejichž interpretace není zcela jasná. V zásypu jedné z nich byly nalezeny pozůstatky menší psovité šelmy. Mezi objekty vynikají dvě kruhové zásobní jámy, jejichž výplně obsahovaly enormní množství mazanice pocházející z výmazu stěn nadzemních staveb, jejichž půdorysy se však v bezprostředním okolí nepodařilo zachytit. Na hroudách mazanice byly patrné otisky prutů i prken rozličných velikostí. Nejdéle byla zkoumána část hliníku (exploatační jámy) nacházející se v jihozápadní části plochy.

Jako zajímavá se jeví část nadzemní stavby v severní části staveniště, jejíž odkrýtý půdorys byl vymezen mělkými obvodovými žlaby (obr. 8). S ohledem na hloubku základových žlabů (do 10 cm) je pravděpodobné, že velká část pozůstatků tohoto typu se nacházela v tmavé ornici a byla zničena dřívější orbou.

Nálezy získané při výzkumu nevybočují z klasického spektra, které známe na sídlištní kultury s moravskou malovanou keramikou. Kromě souboru keramiky (nejvíce jí pochází z výše uvedených zásobních jam) je zastoupen soubor štípané industrie, části sekeromlatů a také kusy suroviny pro jejich výrobu – tzv. zelené břidlice získávané z výchozů u nedalekých Želešic.

Literatura

Neuvedeno.

Summary

Střelice (Střelice u Brna cadastre, Brno-venkov District), “Čtvrtky”. Lengyel culture. Settlement. Rescue excavation.

Ivan Čižmář

Obr. 8. Střelice – „Čtvrtky“. Pohled na v terénu zachycené zbytky nadzemního domu. Foto I. Čižmář.

Fig. 8. Střelice – „Čtvrtky“. View of remains of an above-ground house observed in the terrain. Photo by I. Čižmář.

Šlapanice (k. ú. Šlapanice u Brna, okr. Brno-venkov) „Pod Žurání“.

Neolit. Sídliště. Záchranný výzkum.

Lokalizace: WGS-84 – 49.1718094N, 16.7402586E.

Během rozšiřování dobývacího prostoru cihelny společnosti Tondach bylo v plošné skrývce dokumentováno několik sídlištních objektů datovaných předběžně do závěru neolitu.

Literatura

Neuvedeno.

Summary

Šlapanice (Šlapanice u Brna cadastre, Brno-venkov District), “Pod Žurání”. Neolithic. Settlement. Rescue excavation.

Petr Kos, David Parma

Švábenice (okr. Vyškov) „Malá strana“.

Neolit. Rondel (?). Sídliště. Povrchový průzkum.

Lokalizace: S-JTSK – 1161145,26 : 559680,10.

V rámci ověřování lokalit z lidarových snímků projektu NAKI II „Moravské křižovatky“, provedli pracovníci Archeologického centra Olomouc povrchový a detektorový průzkum zalesněného svahu jižně od obce. Na lidarovém snímku identifikoval

J. Martínek čtyři soustředné kruhy (příkopy) o průměru cca 76 m. Části příznaků příkopu jsou v terénu téměř neznatelné a zahlubují se max. 0,2 m pod úroveň terénu. Povrchovým průzkumem okolí byla z vývratu stromů získána nečetná kolekce štípané industrie a atypické keramiky, které neumožňuje bližší datování či kulturní zařazení než do neolitu.

Literatura

Neuvedeno.

Summary

Švábenice (Vyškov District), “Malá strana”. Neolithic. Settlement. Rondel? Surface survey.

Marek Kalábek, Jan Martínek

Tišnov (okr. Brno-venkov)

Ulice Wagnerova.

Kultura smoravskou malovanou keramikou. Sídliště. Záchranný výzkum.

Lokalizace: S-JTSK – 1143127.42:609260.86, 1143106.68:609240.49, 1143137.55:609220.00, 1143156.65:609228.31.

V listopadu a prosinci roku 2019 uskutečnili pracovníci Ústavu archeologické památkové péče Brno, v. v. i., záchranný archeologický výzkum na pozemku parc. č. 2053/19 při jihozápadní straně jihovýchodního konce ulice Wagnerova v souvislosti s plánovanou výstavbou nové výrobní haly. Dotčený pozemek se rozkládá v prostoru známé archeologické lokality na úpatí jihozápadního svahu kopce Klucanina, kde byl již v roce 1886 při výstavbě železnice nalezen depot 12 bronzových nápažníků či nánožníků z mladšího stupně doby popelnicových polí (Salaš 2005, 463–464, tab. 454–455). Další nálezy lužické a slezské fáze kultury lužických popelnicových polí zde byly postupně získávány v 50. letech při budování a úpravách textilní továrny (Nekvasil 1958) a také na přelomu roků 2017 a 2018 při rekonstrukci kanalizace v souběžné ulici Brněnská (Přichystal 2019).

Po skrývce se ukázalo, že většinu plochy pokrývají navážky, zbytky podorničí a svahové sedimenty, které mohly být odstraněny jen v její severovýchodní třetině, kde měl vzniknout vodorovný zářez v mírně svažitém terénu. V uvedeném prostoru byly zachyceny zbytky kulturní vrstvy a 175 zahloubených sídlištních objektů, z nichž několik bylo možné na základě získaného materiálu datovat do kultury s moravskou malovanou keramikou.

Literatura

Nekvasil, J. 1958: Sídliště lidu popelnicových polí v Tišnově. *Přehled výzkumů* 1957, 42.

Přichystal, M. 2019: Tišnov (okr. Brno-venkov). *Přehled výzkumů* 60(1), 243.

Salaš, M. 2005: *Bronzové depoty střední až pozdní doby bronzové na Moravě a ve Slezsku I. Text; II. Tabulky*. Brno: Moravské zemské muzeum.

Summary

Tišnov (Brno-venkov District), Wagnerova Street. Moravian Painted Ware culture. Settlement. Rescue excavation.

Michal Přichystal